

Vergaderjaar 1991-1992 Nr. 184

22 489 (R 1426)**Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken; 's-Gravenhage, 1 mei 1991****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 20 december 1991

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 15 januari 1992. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door of Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen of van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 14 februari 1992.

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 1 mei 1991 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1991, 85).²

Een toelichtende nota bij het Verdrag treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 15 januari 1992 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

S-IZ

¹) Art. 91, (1), add. art. XXI, GW; Art. 61, (3), G.W. 1972, en Art. 24 Statuut.

²) Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

TOELICHTENDE NOTA

Inleiding

In 1988 en 1989 zijn onderhandelingen gevoerd met de Canadese regering over een nieuw bilateraal uitleveringsverdrag en een rechtshulpverdrag. Het uitleveringsverdrag werd op 13 oktober 1989 te Montreal getekend en is bij Rijkswet van 14 mei 1991, Stb. 298, goedgekeurd.

Thans ligt het op 1 mei 1991 te 's-Gravenhage tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Canada gesloten Verdrag inzake de wederzijdse rechtshulp in strafzaken met bijbehorende briefwisseling (Trb. 1991, 85) ter goedkeuring voor.

De bilaterale strafrechtelijke rechtshulpbetrekkingen tussen het Koninkrijk en Canada hebben tot op heden een beperkte verdragsbasis, te weten artikel XVII van het op 26 september 1898 tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Ierland gesloten Verdrag tot uitlevering van misdadigers (Stb. 1899, 15). De geldigheid van dat Verdrag in de relatie tussen het Koninkrijk en Canada werd laatstelijk bevestigd in de notawisseling tussen beide landen van 24 februari en 8 maart 1971 (Trb. 1971, 81). Genoemd artikel bevat slechts een regeling voor het horen van getuigen. Andere vormen van rechtshulp, bijvoorbeeld het betekenen van gerechtelijke stukken, het doen van huiszoeking en inbeslagneming kunnen slechts worden verleend voorzover het nationale recht daarin zelfstandig voorziet. Naar Nederlands recht is krachtens artikel 522o van het Wetboek van Strafvordering de toepassing van dwangmiddelen uitgesloten indien het daartoe strekkende rechtshulpverzoek niet op een verdrag is gebaseerd. Het Canadese recht stelt vergelijkbare eisen.

Het onderhavige Verdrag is het derde bilaterale rechtshulpverdrag dat het Koninkrijk recentelijk met een land met een angelsaksisch rechtssysteem heeft gesloten. Vooraf gingen het op 12 juni 1981 tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika gesloten Verdrag inzake de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1981, 188) en het op 28 oktober 1988 tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Australië gesloten Verdrag inzake de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1989, 13). Laatstgenoemd Verdrag heeft in de onderhandelingen tussen het Koninkrijk en Canada als model gediend.

Het onderhavige Verdrag lijkt grotendeels op het Nederlands-Australisch rechtshulpverdrag, maar is geen exacte kopie daarvan geworden. Reden daarvoor is dat Canada weliswaar in 1988 nationale wetgeving inzake internationale rechtshulp in strafzaken heeft tot stand gebracht (The Mutual Legal Assistance in Criminal Matters Act, gepubliceerd in The Canada Gazette, Part III, 8 november 1988, chapters 37-43), maar daarbij niet, zoals Australië, rekening heeft gehouden met het Europese Verdrag van de Raad van Europa aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken van 1959 (Trb. 1965, 10). Desondanks vergemakkelijkt deze wet de Canadese onderhandelingspositie in relatie met Europese landen. Behalve met het Koninkrijk werden door Canada ook met Zwitserland en Frankrijk onderhandelingen over bilaterale rechtshulpverdragen afgerond.

De bij het Verdrag behorende briefwisseling betreft de samenwerking ter voorkoming en regeling van competentiegeschillen naar aanleiding van aanspraken terzake van een derde Staat.

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegelding voor hun landen te wensen van het onderhavige Verdrag.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft definities van wat door de verdragspartijen wordt begrepen onder centrale autoriteit en onder strafbaar feit. Uit de definitie van strafbaar feit blijkt, dat ook het door de Canadese wetgever op provinciaal niveau strafbaar gestelde handelen of nalaten valt onder de werking van het onderhavige Verdrag.

Artikel 2, eerste lid, bevat de verdragsrechtelijke verplichting om rechtshulp te verlenen.

In het tweede lid wordt een niet uitputtende opsomming gegeven van diverse vormen van rechtshulp die door het onderhavige Verdrag worden bestreken en waarvan de regeling in de verschillende artikelen van het Verdrag nadere uitwerking heeft gekregen. Uit de opsomming blijkt dat de rechtshulp ook betrekking kan hebben op verzoeken betreffende zaken die reeds de fase van berechting achter zich hebben. In het bijzonder blijkt dit uit de vorm van rechtshulp aangeduid in het tweede lid, onder h. Daar wordt geduid op een vorm van samenwerking in strafzaken, die ook in het op 26 oktober 1988 tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Australië gesloten Verdrag inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Trb. 1983, 13) is opgenomen. Evenals in de relatie met Australië bleek dat Canada de opvatting van de regering deelt dat een modern strafrechtelijk rechtshulpverdrag ook de mogelijkheid dient te bevatten om op wederzijds verzoek maatregelen te treffen om baten van strafbare feiten op de te sporen, daarop beslag te leggen en deze verbeurd te verklaren. Naar Canadees recht is zulks mogelijk op basis van de wet van 1 januari 1989 tot aanvulling van de Criminal Code, the Food and Drugs Act en the Narcotic Control Act (Statutes of Canada, 1981, chapter 51) en naar Nederlands recht op basis van de Wet overdrag tenuitvoerlegging strafvonnissen van 10 september 1986, Stb. 464, zoals gewijzigd bij Wet van 19 december 1991, Stb. 1991, 10.

In *artikel 3* is voor alle duidelijkheid bepaald, dat verplichtingen tot het verlenen van rechtshulp uit hoofde van andere verdragen en regelingen door het onderhavige Verdrag niet worden aangetast. Bij andere verdragen ware te denken aan het op 13 oktober 1989 te Montreal tussen het Koninkrijk en Canada gesloten Verdrag inzake uitlevering (Trb. 1989, 169), het op 21 maart 1983 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonniste personen (Trb. 1983, 74), waarbij zowel Canada als het Koninkrijk partij zijn, met dien verstande dat laatstgenoemde Verdrag nog niet voor de Nederlandse Antillen en Aruba in werking is getreden. Voorts betreft dit mondiale verdragen over uiteenlopende onderwerpen, zoals de bestrijding van diverse vormen van terrorisme, waaronder vliegtuigkaping en het nemen van gijzelaars, de bestrijding van handel in verdovende middelen en het tegengaan van valsmunterij. Bij regelingen valt te denken aan de regelingen op grond waarvan de samenwerking via Interpolkanalen plaats vindt.

In het eerste lid van *artikel 4* wordt bepaald dat rechtshulpverzoeken schriftelijk moeten worden gedaan. De vorm waarin een schriftelijk verzoek wordt gedaan is niet nader omschreven. Bij de huidige stand der technologische toepassingen in het internationale rechtshulpverkeer kan men denken aan verzoeken per brief, per telex en telefax. Indien in de toekomst nieuwe vormen van communicatie worden toegepast, zijn deze toegestaan onder dit artikel, mits die communicatie duurzaam wordt vastgelegd en in schriftelijke vorm reproduceerbaar is en blijft. Overigens is in artikel 19, tweede lid, van het onderhavige Verdrag een voorziening getroffen waarin in nadere afspraken tussen partijen ter vergemakke-

lijking van de toepassing van dit Verdrag wordt voorzien.

Het eerste lid geeft voorts de weg aan waarlangs rechtshulpverzoeken worden gedaan en de stukken die op de uitvoering betrekking hebben, worden teruggezonden. De centrale autoriteiten zijn gedefinieerd in artikel 1.

Op basis van het tweede lid kunnen in spoedeisende gevallen en onder de voorwaarde dat de centrale autoriteit van de aangezochte Staat daarvoor toestemming geeft, kopieën van de stukken, die op de uitvoering van het rechtshulpverzoek betrekking hebben rechtstreeks ter beschikking worden gesteld van de bevoegde autoriteit van de verzoevende Staat. Hierbij denke men aan rechtshulpverzoeken waarbij verzocht wordt in de aangezochte Staat getuigen te horen in aanwezigheid van de bevoegde autoriteit van de verzoekende Staat. Na afloop van de verhoren worden de terzake opgemaakte processen-verbaal, ingevolge het eerste lid van dit artikel, opgezonden naar de centrale autoriteit van de aangezochte Staat die deze stukken vervolgens doorzendt naar de centrale autoriteit van de verzoekende Staat. Laatstbedoelde centrale autoriteit zendt de stukken dan weer naar de autoriteit in de verzoekende Staat die het rechtshulpverzoek tot het horen van de getuigen heeft geëntameerd. Het tweede lid maakt het mogelijk dat de autoriteit van de verzoekende Staat die bij de verhoren in de aangezochte Staat aanwezig is geweest kopieën van de processen-verbaal direct ter hand worden gesteld. De originelen ontvangt hij dan later via de centrale autoriteiten.

In *artikel 5* zijn de formele vereisten waaraan rechtshulpverzoeken moeten voldoen opgesomd. Zij spreken goeddeels voor zichzelf. De in het eerste lid genoemde vereisten gelden voor alle rechtshulpverzoeken, die van het tweede lid zijn toegesneden op de inhoud van een specifiek verzoek.

In het eerste lid, onder d, is rekening gehouden met de procedurele verschillen in de wijze van bewijsgeving in de betrokken landen. In artikel 7 van het onderhavige Verdrag is uitgewerkt dat, indien zulks niet in strijd is met de wetgeving van de aangezochte Staat, deze op verzoek van de verzoekende Staat bij de uitvoering van rechtshulpverzoeken bepaalde procedures in acht neemt, ook al zijn die ten behoeve van de eigen opsporing en vervolging niet gebruikelijk. Eenzelfde voorschrift omvatten de strafrechtelijke rechtshulpverdragen met respectievelijk de Verenigde Staten van Amerika en Australië.

Het eerste lid, onder e, is opgenomen ter bevordering van een verantwoorde prioriteitstelling door de autoriteiten in de aangezochte Staat, belast met de uitvoering van rechtshulpverzoeken. De enkele verklaring in een Nederlands rechtshulpverzoek dat de uitvoering spoed heeft, omdat de verdachte in voorlopige hechtenis is genomen, zal een Canadese rechter weinig zeggen, indien niet tevens wordt vermeld dat de maximale duur van voorlopige hechtenis naar Nederlands recht 102 dagen bedraagt en sedert hoeveel dagen de verdachte, op het moment van het rechtshulpverzoek, al in voorlopige hechtenis heeft doorgebracht.

Vereisten met betrekking tot betrouwbaarheid, als bedoeld in het eerste lid, onder f, kunnen vooral van belang zijn bij de uitvoering van rechtshulpverzoeken als bedoeld in artikel 16, waar het gaat om het opsporen van de locatie van baten van een strafbaar feit.

Het vierde lid handelt over de taal waarin de rechtshulpverzoeken dienen te worden vertaald. Canada heeft twee officiële talen, het Frans en het Engels. Bij verzoeken van het Koninkrijk kan naar eigen keuze een vertaling in de Engelse of de Franse taal worden gevoegd. Indien echter vooraf is te voorzien in welk deel van Canada het rechtshulpverzoek zal worden uitgevoerd, is het met het oog op een spoedige uitvoering van

het verzoek aanbevelenswaardig, het rechtshulpverzoek te vertalen in de in dat gebied overheersend gesproken landstaal.

Het eerste en het tweede lid van *artikel 6* bevatten de gronden waarop de gevraagde rechtshulp kan worden geweigerd.

Het eerste lid, onder a, maakt duidelijk dat van de aangezochte Staat niet kan worden verlangd handelingen te verrichten, welke krachtens zijn nationale recht in nationale procedures niet zouden zijn toegestaan, bijvoorbeeld het doen van huiszoeking bij een verschoningsgerechtigde. De in het eerste lid, onder b, vermelde weigeringsgrond heeft geen pendant in het Nederlandse recht, maar is wel opgenomen in artikel 2, onder b, van het Europese rechtshulpverdrag (Trb. 1965, 10).

De formulering van het tweede lid maakt een expliciete opsomming van weigeringsgronden overbodig. De naar Nederlands recht bestaande imperatieve en facultatieve weigeringsgronden van artikel 5521, eerste lid, onder a, Sv: discriminatoire vervolging, van artikel 5521, eerste lid, sub b, Sv: ne bis in idem, van artikel 5521, eerste lid, onder c, Sv: vervolging in Nederland, van artikel 552m, eerste lid, Sv: politiek delict en van artikel 552m, derde lid Sv: fiscaal delict, kunnen op grond van deze bepaling worden ingeroepen. In dit verband zij nog opgemerkt dat in het onderhavige Verdrag geen bepaling is opgenomen die het mogelijk maakt rechtshulpverzoeken te weigeren op de enkele grond dat het strafbare feit waarop het verzoek betrekking heeft van fiscale aard is. De fiscale delicten zijn onder het onderhavige Verdrag geheel gelijkgesteld met commune delicten. Het weigeren van rechtshulp bij een fiscaal delict kan dus uitsluitend worden gebaseerd op grond van het nationale recht. Ook indien niet voldaan wordt aan de voorwaarde van dubbele strafbaarheid, welke op sommige plaatsen in ons wetboek wordt verbonden aan de inwilliging van een rechtshulpverzoek, in het bijzonder bij de toepassing van dwangmiddelen (artikel 552o Sv) kan krachtens deze bepaling de gevraagde rechtshulp worden geweigerd. Waar de Nederlandse wet nog aanvullende eisen voor de inwilligbaarheid stelt, bijvoorbeeld dat het strafbare feit tot uitlevering dient te kunnen leiden, is in artikel 10 van het onderhavige Verdrag daarmee rekening gehouden. De bevoegdheid tot het uitstellen van het verlenen van de gevraagde rechtshulp, als bedoeld in het derde lid, is in het Nederlandse recht niet voorzien. Een soortgelijke bepaling in het Europese Rechtshulpverdrag (artikel 6, eerste lid,) in de praktijk zijn nut bewezen.

Artikel 7 bepaalt in hoeverre gevolg moet worden gegeven aan specifieke wensen van de verzoekende Staat ten aanzien van de wijze van uitvoering van een verzoek, en zal na de toelichting bij artikel 5, eerste lid, onder d, geen verdere uitleg behoeven.

Artikel 8 bepaalt het gevolg dat door de aangezochte Staat dient te worden gegeven aan wensen van de verzoekende Staat ten aanzien van het vertrouwelijke karakter en de vertrouwelijke behandeling van een verzoek. Deze vertrouwelijkheid is feitelijk alleen belangrijk als daardoor kan worden voorkomen dat bewijsmateriaal wordt verdonkeremaand, danwel gewichtige redenen gelegen in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer daarom vragen. Zo zal vertrouwelijkheid van wezenlijke betekenis kunnen zijn waar het gaat om een doeltreffend optreden ter verzekering dat op vermogensbestanddelen die voor verbeurdverklaring of ontneming als wederrechtelijk verkregen voordeel in aanmerking komen de hand kan worden gelegd.

De *artikelen 9, 11 en 12* hebben betrekking op het horen van personen als getuigen van het strafbare feit waarop het rechtshulpverzoek betrekking heeft. Dit is de meest frequent voorkomende vorm van

rechtshulp. Onderscheiden wordt naar gelang het een verzoek betreft om een persoon in de aangezochte Staat als getuige te horen (artikel 9) of de overkomst van een persoon naar de verzoekende Staat wordt verzocht teneinde daar als getuige te worden gehoord of anderszins aan een strafrechtelijke procedure mee te werken. Bij deze laatste categorie rechtshulpverzoeken wordt vervolgens onderscheiden naar gelang betrokkene in de aangezochte Staat is gedetineerd of niet (artikel 11 en 12). Getuigenverklaringen verkregen door middel van rogatoire commissies hebben in rechtsstelsels als het Canadese, dat behoort tot de traditie van de common law, als bewijsmiddel maar een betrekkelijke waarde. Doorgaans zal het van Canadese zijde de voorkeur verdienen dat de desbetreffende getuige overkomt ten einde ter terechtzitting te kunnen worden gehoord. Er is echter geen mogelijkheid om een getuige die zich in het buitenland bevindt daartoe te dwingen. Wenst betrokkene niet naar de verzoekende Staat te gaan, dan rest het alternatief hem in de verzoekende Staat te doen horen of, wil men zulks niet, in het geheel van die getuige af te zien.

Artikel 9 regelt het op verzoek van de verzoekende Staat horen van getuigen in de aangezochte Staat. Dergelijke rechtshulpverzoeken worden gedaan indien de getuige niet in de verzoekende Staat kan worden ondervraagd, omdat hij daar niet verblijft of, indien zijn overkomst naar de verzoekende Staat gewenst is, hij niet naar de verzoekende Staat wil gaan. Het verhoor vindt volgens het nationale recht van de aangezochte Staat plaats, door en onder leiding en van de autoriteiten van de aangezochte Staat. Zij alleen zijn ook verantwoordelijk voor het verloop ervan.

De verzoekende Staat kan verzoeken dat de getuige onder ede of belofte wordt gehoord. De Nederlandse wet voorziet in deze mogelijkheid; artikel 552n, eerste lid, onder b, Sv schrijft voor dat een dergelijke verklaring wordt afgelegd voor de rechter-commissaris. Krachtens artikel 552o, eerste lid, onder a, Sv in samenhang met respectievelijk artikel 216, eerste lid, Sv en artikel 210 Sv heeft de rechter-commissaris de bevoegdheid de getuige onder ede of belofte te horen en hem zo nodig te dagvaarden.

Het tweede lid, geeft mogelijkheden voor een zekere participatie van de verzoekende Staat in het verhoor van de getuige. Het bepaalde onder c komt tegemoet aan het volgens het in Canada geldende common law bestaande recht op «cross examination».

Het derde lid en vierde lid hebben betrekking op eventueel bestaande verschoningsrechten of -plichten van getuigen naar het recht van de aangezochte Staat of van de verzoekende Staat. Aangezien de verhoerende autoriteiten in aangezochte Staat niet altijd in de positie zullen zijn de juistheid van een beroep op een naar het recht van de verzoekende Staat bestaand verschoningsrecht te toetsen, is voorzien in een procedure waarbij de verzoekende Staat een schriftelijke verklaring afgeeft terzake het in concreto naar zijn recht bestaande verschoningsrecht.

De verplichting, vastgelegd in *artikel 10*, tot inwilliging van verzoeken tot huiszoeking, inbeslagneming en uitlevering ter inbeslagneming is geclausuleerd door de woorden «in zoverre zijn wet zulks toelaat». Naar Nederlands recht verbindt artikel 552o, tweede lid, Sv aan deze vorm van rechtshulp de voorwaarden dat het feit in verband waarmee de rechtshulp is gevraagd, indien in Nederland begaan, ook aanleiding zou kunnen geven tot toepassing van genoemde dwangmiddelen en dat het feit aanleiding kan geven tot uitlevering aan de verzoekende Staat. Afgifte van de inbeslaggenomen voorwerpen vindt ingevolge artikel 552p, tweede lid, Sv niet plaats dan met verlof van de rechtbank.

Het tweede lid is opgenomen teneinde tegemoet te komen aan de specifieke eisen die het Canadese recht stelt aan bewijsgaring.

Het derde lid garandeert dat een beding, waaraan de toezending van de inbeslaggenomen stukken van overtuiging volgens de rechter in de aangezochte Staat dient te worden onderworpen, gestand wordt gedaan door de verzoekende Staat (vergelijk artikel 552p, derde lid, Sv). Hierbij ware te denken aan het behoud van rechten van de beslagene of van derden op inbeslaggenomen voorwerpen of documenten.

Artikel 11 ziet op rechtshulpverzoeken waarbij de verzoekende Staat verzoekt een persoon die in de aangezochte Staat is gedetineerd, over te brengen naar de verzoekende Staat teneinde als getuige een verklaring af te leggen of om anderszins mee te werken aan een strafrechtelijk onderzoek in de verzoekende Staat. Deze vorm van rechtshulp is in de Nederlandse wetgeving geregeld in artikel 51 van de Uitleveringswet. Overeenkomstig die bepaling is de overbrenging van een in Nederland gedetineerde naar een ander land afhankelijk gesteld van diens instemming.

In het geval dat Nederland de verzoekende Staat is, biedt artikel 50a van de Uitleveringswet de basis voor de detentie van de uit Canada overgebrachte gedetineerde in Nederland en diens eventuele invrijheidstelling, zoals bedoeld in het tweede en derde lid.

Artikel 12 ziet op rechtshulpverzoeken waarbij de verzoekende Staat verzoekt om overkomst van een persoon die in de aangezochte Staat woont of vrijelijk verblijft, teneinde als getuige een verklaring af te leggen of anderszins mee te werken aan een strafrechtelijk onderzoek in de verzoekende Staat. In deze bepaling wordt onderkend dat de aangezochte Staat niet veel meer kan doen dan de getuige uit te nodigen in de verzoekende Staat te verschijnen. Het staat betrokkene vrij om aan deze uitnodiging gevolg te geven. Daarbij kan van belang zijn of de betrokkene bepaalde beschermende maatregelen in het vooruitzicht kunnen worden gesteld.

Artikel 13 bevat de regeling van de zogeheten vrijgeleide van een ieder die naar aanleiding van een rechtshulpverzoek, als bedoeld in de artikelen 11 en 12, in de verzoekende Staat verschijnt.

Het tweede lid, onder a, garandeert immuniteit tegen strafrechtelijke of civielrechtelijke procedures, in te stellen tegen betrokkene in de verzoekende Staat wegens enig handelen of nalaten voorafgaand aan zijn overkomst. Het tweede lid, onder b, garandeert dat betrokkene niet tegen zijn wil kan worden verplicht zich in een andere procedure in de verzoekende Staat dan die waarvoor hij is overgekomen als getuige te laten horen.

Het derde lid beperkt de vrijgeleide in de tijd.

Het vierde lid staat toetsing van de afgelegde getuigenverklaring toe op meeneed. De getuige geniet in de verzoekende Staat geen immuniteit tegen een strafvervolgning ter zake van een door hem aldaar gepleegde meeneed.

De leden vijf, zes en zeven hebben betrekking op het verschoningsrecht. Tijdens de onderhandelingen bleek dat het noodzakelijk is onderscheiden regelingen te treffen voor een getuige die in Canada verschijnt en voor een getuige die in Nederland verschijnt.

Het Nederlandse recht kent aan iedere getuige die behoort tot de categorieën van personen, als bedoeld in de artikelen 217, 218 en 219 Sv, een verschoningsrecht toe. Daarnaast wordt in het Koninkrijk, krachtens het zesde lid, een voor een getuige in concreto naar Canadees recht bestaand verschoningsrecht erkend.

Het Canadese recht bevat, zo bleek tijdens de onderhandelingen, een

veel beperktere regeling van het verschoningsrecht dan het Nederlandse recht. Bloedverwanten, artsen, advocaten e.d. hebben geen verschoningsrecht. Tussen echtgenoten geldt slechts in beperkte mate een verschoningsrecht. Voorts wordt een verdergaand verschoningsrecht op grond van buitenlands recht door het Canadese recht niet erkend. Van Canadese zijde werd tijdens de onderhandelingen onderkend dat dit verschil in wetgeving in de relatie met meer Europese landen aan de orde zou komen. Men gaf zich er rekenschap van dat zulks in de toekomst tot aanpassing van de Canadese wet zou kunnen nopen. In het vijfde lid is een tussenoplossing gekozen die voornamelijk ziet op die situaties waarin schending van bepaalde beroepsgeheimen naar Nederlands recht, ook wanneer zij door Nederlanders in Canada worden gepleegd, een strafbaar feit, als bedoeld in de artikelen 272 en 273 Sr, kan opleveren. Teneinde te voorkomen dat een getuige in een conflict van rechtsplechten geraakt, is overeengekomen dat Canada er naar zal streven in een dergelijk geval te waarborgen dat de getuige niet wordt gedwongen beschermde informatie te verstrekken. Dit streven zal inhouden dat aan de Canadese rechter de conflicterende rechtsregels wordt voorgelegd en, in het uiterste geval, het afzien van de getuige ook als dit nadelig effecten heeft op het strafrechtelijk onderzoek in het kader waarvan de getuige werd verzocht een verklaring af te leggen. In tegenstelling tot de Nederlandse officier van justitie heeft de Canadese vervolgende instantie de bevoegdheid een strafvervolgung te staken, ook na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting.

Het zevende lid komt overeen met het artikel 9, vierde lid, en zal derhalve geen nadere toelichting behoeven.

Het achtste lid legt aan de verzoekende Staat de verplichting op de persoon wiens getuigenverklaring of andere medewerking wordt verzocht vooraf te informeren over zijn recht op adequate voorlichting over de rechten, verplichtingen en bescherming welke deze persoon in geval van medewerking heeft volgens het recht van de verzoekende Staat. Die informatie kan ook betrekking hebben op het al dan niet hebben van een verschoningsrecht naar Canadees recht. Het lijkt praktisch betrokkene te adviseren nadere informatie te vragen voordat hij besluit naar de verzoekende Staat te gaan.

Artikel 14 handelt over de betekening van dagvaardingen en andere gerechtelijke stukken. Met het oog op een tijdige betekening van dagvaardingen en oproepingen tot verschijnen in de verzoekende Staat is in het tweede lid bepaald dat daartoe strekkende rechtshulpverzoeken op een redelijke termijn voor de zittingsdatum dienen te worden gedaan.

De termijn waarbinnen deze verzoeken dienen te worden gedaan is bewust niet gefixeerd. Ze wordt vooral bepaald door de tijd welke de Verdragspartijen nodig blijken te hebben voor de uitvoering van het verzoek. De omvang van het grondgebied, de bestaande transportmiddelen en de in de betrokken landen gebruikelijke administratieve procedures voor betekeningen in persoon spelen kunnen daarbij een rol. Dat wil niet zeggen dat een betekening in persoon altijd dezelfde tijd zal vergen, een betekening in Ottawa zal bij aantreffen van de persoon minder tijd vergen dan een betekening, onder dezelfde omstandigheden, in Nova Scotia. Het is dan ook om die reden dat Canada, anders dan Australië (artikel 9 van het Nederlands-Australische uitleveringsverdrag), geen behoefte had aan een gefixeerde termijn, maar deze veeleer wenste te laten afhangen van de plaats waar de betekening dient te worden verricht en bovendien in plotseling ontstane spoedgevallen, bijvoorbeeld de oproeping van een laat onderkende getuige, alles in het werk wil stellen om aan het verzoek uitvoering te kunnen geven. Van de zijde van het Koninkrijk bestond evenmin behoefte aan een vaste termijn.

Bij de toepassing van deze bepaling zal derhalve vooral rekening

moeten worden gehouden met de plaats waar de betekening zal moeten plaatsvinden en de bereikbaarheid.

Het is niet de bedoeling van Partijen in het kader van artikel 19, tweede lid, dit begrip nader uit te werken.

Het eerste lid van *artikel 15* ziet op de terbeschikkingstelling van openbare overheidsdocumenten, dat wil zeggen documenten die algemeen vrij of tegen betaling voor het publiek verkrijgbaar zijn.

Het tweede lid ziet op niet-openbare documenten waarover de overheid beschikt. Hieronder vallen documenten van uiteenlopende aard, zoals gegevens uit de justitiële documentatie, politieregisters, bevolkingsregisters, belastinggegevens e.d. Omdat het om zeer verschillende typen van documentatie kan gaan van meer of minder grote privacygevoeligheid is overeengekomen, in het tweede lid, geen verplichting tot samenwerking te scheppen, doch slechts een discretionaire bevoegdheid, welke kan worden uitgeoefend voor zover de opsporings- en vervolgingsautoriteiten van de aangezochte Staat ten behoeve van de eigen taakuitoefening de beschikking over de gevraagde documenten zouden kunnen krijgen.

In de toelichting op artikel 2 is reeds gesteld dat de door *artikel 16* bestreken vorm van samenwerking betrekking heeft op de fase na de berechting. Traditioneel beperkt de rechtshulp is strafzaken, ook wel «kleine» rechtshulp genoemd, zich tot de opsporings- en vervolgingsfase.

Het gaat in het hier besproken artikel om samenwerking ten behoeve van de tenuitvoerlegging van vermogenssancties, waardoor de baten van strafbare feiten worden ontnomen.

Dit artikel vormt slechts een eerste verdragsrechtelijke erkenning van de mogelijkheid en wederzijdse bereidheid samen te werken. De verdragspartijen achten het waarschijnlijk dat in de toekomst dit onderdeel van de internationale rechtshulp zich verder zal ontwikkelen, hetgeen zijn weerslag zal vinden in de nationale regelgeving. Alsdan is het mogelijk op basis van artikel 19, tweede lid, van het onderhavige Verdrag nadere regelingen overeen te komen.

De samenwerking, krachtens dit artikel, kan bestaan uit het verrichten van opsporingsonderzoek naar de locatie en omvang van baten van strafbare feiten (eerste lid), het leggen van beslag daarop vooruitlopend op de ontvangst van een verzoek tot tenuitvoerlegging van een daarop betrekking hebbende vermogenssanctie (tweede lid), en de uiteindelijke overname van de tenuitvoerlegging van die sanctie (vierde lid).

Het in dit artikel gebruikte begrip boete moet worden verstaan als een vermogenssanctie die op de wijze van een geldboete wordt geëxecuteerd.

De in het eerste lid bedoelde opsporingshandelingen dienen beperkt te blijven tot handelingen, niet bestaande uit de toepassing van dwangmiddelen. Inbeslagneming vooruitlopend op de uitvaardiging van een buitenlandse «forfeiture order» is naar geldend Nederlands recht niet mogelijk.

De in het tweede lid bedoelde voorlopige maatregelen bestaan uit inbeslagneming van voorwerpen of vorderingen, waartoe artikel 13 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen onder de daarin genoemde voorwaarden de bevoegdheid verleent.

Het derde lid verplicht de verzoekende Staat specifieke informatie te verschaffen, waarvan het bepaalde onder a van belang is in verband met artikel 13 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen. Dat artikel verbindt aan de bij wijze van voorlopige maatregel toe te passen inbeslagneming van voorwerpen of vorderingen de voorwaarde dat reeds door de buitenlandse rechter een bevel is gegeven van vergelijkbare strekking als de verbeurdverklaring, ook al is het formele verzoek tot overname van de tenuitvoerlegging van het bevel nog niet ontvangen.

Het vierde lid ziet op de omzetting van de door de rechter van de verzoekende Staat uitgevaardigde bevel. Een dergelijke omzetting geschiedt naar Nederlands recht met toepassing van de artikelen 34 tot en met 37 van de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis.

Tenslotte, zij er op gewezen dat blijkens artikel 20, tweede lid, deze vorm van samenwerking voorlopig alleen tussen Canada en Nederland toepassing zal krijgen. De wetgeving van de Nederlandse Antillen en van Aruba voorziet nog niet in een met de Nederlandse Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis overeenkomstige regeling. Bij de invoering van een nieuw Wetboek van Strafvordering voor deze twee landen zullen wel voorschriften omtrent overdracht en overname van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen worden vastgesteld, waardoor de toepasselijkheid van het Europese Verdrag inzake de overbrenging van gevangene personen tot de Nederlandse Antillen en Aruba kan worden uitgebreid. Concrete voorstellen om ook tot regeling van de overname en overdracht van de tenuitvoerlegging van andere typen sancties te komen zijn echter nog niet gedaan.

Teneinde in procedures in Canada als bewijsmiddelen te kunnen worden toegelaten, dienen vanuit het buitenland op een verzoek om rechtshulp toegezonden stukken en ander materiaal te zijn gewaarmerkt of gelegaliseerd. De desbetreffende Canadese wettelijke voorschriften zijn veelvuldig en van een inhoud die de met uitvoering van rechtshulpverzoeken in het Koninkrijk belaste autoriteiten weinig zal zeggen. In dit licht is in *artikel 17* overeengekomen dat Canada in zijn rechtshulpverzoeken steeds duidelijk zal aangeven op welke wijze de waarmerking of legalisatie dient te worden uitgevoerd.

De regeling van *artikel 18* inzake de verdeling van de kosten volgt het gebruikelijke patroon, volgens hetwelk de aangezochte Staat in beginsel de kosten van uitvoering van verzoeken om rechtshulp draagt, met enkele uitzonderingen. Als een van de uitzonderingen is erkend het geval waarin de aangezochte Staat exorbitante kosten zou moeten maken om aan een verzoek te voldoen, bijvoorbeeld een omvangrijk deskundigenonderzoek door speciaal daartoe aan te trekken deskundigen.

Artikel 19, tweede lid, voorziet in de mogelijkheid om, indien ervaringen met de praktische toepassing van het onderhavige Verdrag daartoe aanleiding geven, nadere uitvoeringsregelingen te treffen.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek